

סופו העצוב של שומר שדות גאה שלא היה מוכן למכור פלאפל

יום אחד מצלצל אלי אברהם דרויאן, המוכר של ארגון השומרים, ואומר לי בטלפון שאני מוכרח לראות את תנודת כת התחביב בכפר-סבא. למה מוכרח? מפני שהעולם מוכרח לדעת מה עושים בכפר-סבא בשעות הפנאי, וחוזק מזה, כל ההכנסות מוקדשות לאינטויל פוליו. "טוב", ענית, "על מוכרח אין ויכוח". וקבענו לנו שעה בו יקח אותי אברהם דרויאן לכפר-סבא, לתערוכת התחביב. באותו היום שקבענו, קרה איזה פוצ'ר ודרוואן ביקש ממני שאקדים לצאת, כיון שעליו להופיע בתור עד בבית המשפט. הקדמנו איפא לצאת, ובדרך סיפר לי דרויאן למה נקרא להעיד בבית-המשפט:

הסיפור הוא כזה, שבארגון השומרים היה שומר ותיק אחד בשם שמעון כהן. שומר מסור וטוב, שהיה דוהר בשדות הנתונים לשמירתו על גבי סוסה אצילה ובחברת כלב רועים גזעי נהדר. כזה שומר אמיתי, כמו שמופיע לפעמים בחלומות החרודים של בני גיל הילדות, וכולם היו שבעי רצון משמירתו של כהן. עד שיום אחד, לפני ארבע שנים, העבירוהו לאזור רעננה.

בוזמן סיוריו בשדות רעננה, היה שמעון כהן מגיע גם לכפר הערבי טירה, ובוזמן הביקורים הללו נפלה עינו על נערה ערבית אחת, התאהב בה ונשא אותה לאשה. איך-על-פי שאנחנו עם נאור וחופשי מדעות קדומות, איאפשר היה לעבור לסדר היום על נישואיו של שומר יהודי עם נערה ערבית. הלכו הולכי רכיל, והפיצו את השמועה שמעון כהן אינו שמעון כהן. לא רק שאין הוא שמעון כהן, אלא אפילו יהודי איננו, אלא צירקסי שנטל לעצמו את השם כהן, כדי להוליך שולל את הבריות. איש לא יכול היה להוכיח את הדבר, אך העובדה, שמכל נשי הארץ הזאת לא מצא לו לנכון להתאהב אלא בנערה ערבית, היא עצמה שימשה הוכחה שמהו לא בסדר איתו.

פתאום, שלא בקשר עם שום דבר, וכמוכרן שלא בגלל נישואיו עם נערה ערבית, ובחודאי שלא בגלל הפקפוקים במוצאו הלאומי, עבודתו של שמעון כהן שוב לא מצאה חן מלפני תושבי רעננה ומלפני ארגון השומרים. התחילו לחשוד בו שאינו שומר בסדר, ששולח ידו בגניבה וכו', דברים שאמנם לא הוכחו מעולם, אך גם לא הוכחו מעולם על-ידי מישהו אחר מלבד שמעון כהן עצמו, וזה הספיק כדי שיפטר אותו ממשרת השומר.

מאז עברו ארבע שנים, וכל הזמן התדפק שמעון כהן על דלתות המועצה המקומית רעננה ועל דלת אירגון השומרים, ביקש והתחנן שיתורוהו לשמירה, אבל אוננו כולם היו אטומות.

"לפני זמן מה", מספר לי אברהם דרויאן, כשהוא נוהג במכוניתו בדרך לכפר-סבא, "ישבתי עם ראש מועצת רעננה ודנתי עמו בסודי השמירה במקום. והנה נכנס לו שמעון כהן לחדר, והוא שוב מבקש מאתנו שנתן לו את השמירה במקום. הוא לא ביקש, הוא התחנן. הוא אמר שאין לו מה לתת לילדים שלו לאכול".

"ענית לו", ממשיך דרויאן, "שהמצב הוא כזה, שאי אפשר לתת לו לשומר, מפני שאנשי רעננה חושדים בו שהוא גונב ואי אפשר להטיל עליהם שומר שהם חושדים בו בגנבה. הכרת את שמעון כהן כבר מרבה זמן, ואני מוכרח להגיד שכל השנים התגאינו בו וראינו בו אחד השומרים הטובים שלנו, ואת זה גם אמרתי לו בנוכחות ראש-המועצה, אבל מה לעשות שעכשיו אומרים עליו שהוא גנב? כאן קפץ שמעון כהן וצעק: 'אם אני גונב, למה לא מוטרים במשטרה שיתפשו אותי? ואיך אתם יכולים לומר שאינכם נותנים לי עבודה מפני שאתם חושדים בי שאני גונב. כשהשומר שלקחתם במקומי הוא גנב יודע שכבר ישב בבית-הסוהר בשביל גנבות?'

"ברגע שמעון כהן אמר את הדברים האלה, נפתחה הדלת והשומר שעליו דיבר, נכנס פנימה. הנהו! צעק שמעון כהן. הנה הוא! תשאול אותו אם לא היה גנב? 'כן, הייתי גנב', ענה השומר החדש. לא סתם גנב הייתי, אלא אפילו גנב גדול. מאה שמונים ושתיים דירות פרצתי. היה לי מפתח גנבים כזה, שהיה פותח כל דלת. אתם יכולים לשאול במשטרה. הם מכירים אותי שאני לא משקר. לא הייתה דירה שלא יכולתי לפרוץ אותה, וזה עוד לא הכל. אני גם לקחת זונה אחת וחייתי אתה ואחרי כן זרקתי אותה ועוד כל מיני דברים עשיתי. אבל מה? בבחירות האחרונות אמרתי למפא"י: די מעכשיו והלאה, אם תעשו אותי שומר, אני לא גונב יותר וזהו. יותר אני לא גונב".

"אתם רואים! אתם רואים! צעק שמעון כהן. 'ראיתי שמעון כהן צדק, או סיפרתי להם סיפור שאני זוכר עוד מימי התורכים. זה סיפור על ערבי זקן, שגנב משהו ותפשו אותו ונתנו לו פנקס. הפנקס, אלה מכות חזקות על כפות-הרגליים שכואבות מאוד. היה הערבי שוכב על הארץ. השוטרים מכים אותו והשואש סופר בקול: 'אתה, שתיים, שלוש, וכי, והערבי הזקן עם כל מכה שמכים אותו, צועק: 'הוי הגב שלי! הוי הגב שלי!'. 'שאל אותו השואש זה הסרג'ני של התורכים, למה הוא צועק, הוי הגב שלי? כאשר מכים אותו ברגליים? למה אינו צועק, הוי רגלי שלי? ענה לו הערבי: 'הגב הוא שכוואב לי. כי אילו היה לי גב חזק, לא היו מכים אותי ברגליים'. 'זהו מה שסיפרתי לשני השומרים ולראש מועצת רעננה,

וחשבתי ששמעון כהן יבין, שנגד זה איאפשר לעשות שום דבר. אם יש למישהו גב חזק, איאפשר להכות אותו ברגליים. אבל שמעון כהן לא רצה להבין. איך שגמרתי לספר, הוא קם ואמר: 'עוד תשמעו ממני, ויצא. כעבור חצי שעה חזר עם שלושת הילדים שלו. הושיב אותם על השולחן ואמר: 'אם אתם לא נותנים לי עבודה שאוכל לתת להם לאכול, קחו את הילדים ותנו להם לאכול'. אמר והלך. 'אחרי זה חיפשה אותה המשטרה עד שתפשה אותו, ועכשיו מתנהל בכפר-סבא המשפט שלו על הפקרת הילדים, והשופט קרא לי לבוא ולהעיד".

זה היה הסיפור שסיפר לי אברהם דרויאן כשנסענו במכונית שלו, עד שהגענו לתחנת המשטרה בכפר-סבא. שם צרנו וירדנו, וכאשר פנה דרויאן לבית-המשפט הלכתי אחריו כדי לראות איך יפול דבר.

בפרוודור, לפני האולם בו מתקיימים המשפטים, ישב שמעון כהן על ספסל ליד שוטר. היה זה גבר נאה וצונם, שקצת שיבה זרקה בצדעיו, שהיה לבוש בטלדרס צבאי משומש ומכנסים חקיי מהויים. בראותו את דרויאן קם, כשהבעת תקוה נסוכה על פניו ואמר לו:

"אתה רואה, דרויאן? אם היית נותן לי עבודה, לא היה

לך שאתה משקר, ובשביל זה הכיתי עד שהעד הזה יבוא. עכשיו הוכחתי לך שאתה שקרן ועצלן. הרי שמעת שאי אפשר לתת לך עבודה בשמירה, או למה לא הלכת לעבוד עבודה אחרת? העד הזה נתן לך עצה טובה, ואתה לא רצית לשמוע לו. רצית דווקא עבודה בשמירה, וכשהסבירו בבית-המשפט! בשביל זה אני פוסק לך ששה חודשים מאסר. שני חודשים תשב מיד בבית-הסוהר, וארבע חודשים תקבל על-תנאי, ואם תוך שנתיים תעשה עוד פעם דבר כזה יקחו אותך לבית-הסוהר לעוד ארבעה חודשים!"

בזה גמר השופט את נאומו ואת קריאת פסק-הדין והורה לשוטר להוציא את הנאשם לפרוודור. יצאנו אחריו לפרוודור. דרויאן רצה לומר משהו לכהן, אבל זה רחוק כולו מזעם עצור, זעם שלא היה לו מוצא, אשר נקרא בתוכו והרעיד את פרקי ידיו. "אני אראה להם מה זה!" מלמל כהן לעצמו. "אגמור בבית-הסוהר את ההיים שלי. אני כבר לא אצא משם. אם יוציאו אותי, אחזור שוב לשם על אשמה יותר גדולה. אני לא אשאר בחוץ לראות איך שאין לילדים שלי פרוסת לחם!"

ראינו שאין לנו מה לעשות פה. יצאנו מבנין המשטרה,

שבו התקיים המשפט, והלכנו אל המכונית של דרויאן, כדי להמשיך בדרכנו אל תערוכת התחביב. אך כשנסענו לתוך המכונית, לא יכולנו לונו. משהו בתוכנו התקומם נגד הצדק האכזרי שהיינו עדים לו. גם אצלי בפנים רתח משהו מזעם ואמרתי לדרוואן שצריך להשיג לכהן עורך-דין, שייערע על פסק-הדין החמור. כי הרי ברור לכל אחת, שלו היה לו עורך-דין במשפט הזה, לא היה מקבל מה שקיבל. "בוא נתוור!" אמרתי לדרוואן. "אני רוצה לשאול את כהן אם הוא מסכים שאסדר לו עורך-דין שגישו ערעור בשמו".

יצאנו מהמכונית וחזרנו לבנין המשטרה. בפרוודור נשאר שמעון כהן ליד השוטר ששמר עליו, בדיוק כפי שעזבנו אותו לפני חמש דקות. פניו המאובנים הביטו נכח דרך החלון, אל איוו נקודה בלתי-ניראית בשמים. נגשתי אליו ומשכתי בשרוולו. כהן הפנה אלי את פניו, כשעיניו עדיין נעוצות באותה נקודה נעלמת בשמים, הנמצאת עכשיו מאחוריו.

"הייתי נוכח במקרה במשפט שלך ואני רוצה לשאול אותך אם אתה מוכן שאסדר לך עורך-דין שייערע על העונש שהטילו עליך?"

עיניו של כהן עדיין נעוצות היו באותה נקודה שמימית ששם יושב האלוהים ומאפס את מאוני הצדק, כשענה: "לא. אני לא צריך שום עורך-דין".

זה הסיפור, שאף על פי שאין לו סוף, הוא גמור. אמנם אני יודע שיש כמה אנשים שיתמהו מאד כשיקראו את הסיפור הזה, מפני שימצאו בו את עצמם. גם אברהם דרויאן יתמה. בטח יאמר לעצמו: "אני לא מבין את צבר זה. לקחתי אותו כמו שהוא רצה בשביל להראות לו את תערוכת התחביב, סיבבת אותו בשביל לאכול פלאפל, וביבנותי עליו את כל ההיים, והנה עכשיו על מה הוא כותב? על המשפט של שמעון כהן הוא כותב?"

על זה כבר יש סיפור אחד בחומש, שמספר על איש אחד שהלך לחפש את האתונות ומצא את היעמים.